ČÁST REDAKČNÍ
EDITORIAL SECTION

POKROK

Dne 8. srpna 1917

V oznamování výsledek platí
Zkuste "POKROK" nejdříve!

In Advertisment Results Count
Try "POKROK" First.

Válečné náhrady

ŠPANĚLSKO AMERICKÁ válka vyžádala si nákladu bilion dollarů, rusko-japonská válka bilion a půl a jihoafrická válka sto billion a čtvrt. Každé tento konflikt měl v důsledku značné změny na bursách světa a lidé se divili, jak interesované národnosti budou moci snésti toto zvláštní břemeno.

Na sklonku roku 1916 přítomná světová válka stála bojující národnosti kolem sedmdesáti billionů, a každý den připojuje k dalším vydání jedno sto a patnáct miliomů — více jak dollar na každé dítě, ženu a muže ve Spojených Státech. Anglie samotna zaplatila jedenadvacet billionů a vydává pětadvacet miliomů denně, tedy v míře, která učinila by Johna D. Rockefellera bankrotářem ve čtyřiceti dnech a Andrew Carnegia v desíti. A to jedná se jenom o skutečné vydání a nezapočítávají se jiné ztráty, které přináší válka.

Jak dlouho válečí národnosti budou moci pokračovati v tomto obrovském vydávání, aniž by se ocitly na pokraji bankrotu? Jak mohou doufati, že podaří se jim odčiti tak obrovskému zadlužení v budoucnosti? Jak budou moci vyrovnati tak veliké ztráty? A co stane se s národnostmi, které budou poraženy?

Je jedna zásada, která je stará jako válka, to jest, že válkou má býti vydržována válka. Jinými slovy, každá válčící země snaží se získati co nejvíce náhrady za svoje vydání na úkor nepřítele. To by může býti docíleno znárodněním se území nepřítele a jiného majetku v proudu války, anebo prepuštěním území a válečnou náhradou, stanovenou v mírových jednáních.

Po třicet let válčící národové si přivlastňovali majetek nepřítele, veřejný i soukromý, kterého bez odporu se zmocnili. Po tak dlouhou dobu, dokud mezinárodní zákon nedělal nemožnost přitáhnouti takovému vyvlastňování, v praksi této se požívalo. Osmnácté století vedlo v tomto oboru jisté změny. Válečí země sice dodnes trvají na právu konfiskovati majetek jeho druhu, ale neprovádějí jej a spokojují se nákladnou kontribucí na hotovosti a rekvisicemi v obsazených územích.

Stvrzenky za tato kontribuce jsou zřídka poskytovány a nebo dlužný, který byl nucen je platiti, má malou naději, že budou mu kdykoliv nahrazeny jeho vlastní vládou. Ale přijata byla zásada, že břemeno výdaju má býti neseno celým národem spíše, než jednotlivci a velitel armády nepřátelské má dávati stvrzenky za všechny kontribuce a rekvisice, které byl nucen je sám vyrovnati.

O této záležitosti podrobně jednáno bylo na konferencích v Haagu v letech 1899 a 1907, kdy tvo mocnosti byla pravidla o vedení války po moři a na souši. Konfiskace a zmocnění privátního majetku bylo zakázáno, leč by toho vyžadovala vojenská potřeba. Pohyblivý lidský majetek peníze, zbraně, potřeby a dopravní prostředky mohou býti zabaveny, ale jen tehdy užitečnými při vojenských operacích. Nesmí býti ukládáno zvláštních válečných daní a nemá býti provedeno rekvisice potřeb, leč proti potřeba armády vpádu anebo administrace území. V každém takovém případě má býti dána stvrzenka.

Přes tato velká obmezení, na mocnosti v přítomné válce se nacházející, měly příležitost použíti nepřátelského majetku pro služby své vlastní a ku hrazení nákladů konfliktu, jenom některé národnosti byly schopny pomoci si tímto způsobem v přítomné válce. Německo, do jisté míry pak také Rakousko-Uhersko, Italie a Rusko. Francie a Anglie uzmuly nepřátelského území v Evropě, ačkoliv se zmocnily celého německého kolonialního panství a Angličané vyvrali část Mesopotamie a proti jižní Palestiny z moci Turků. Bez ohledu na mezinárodní právo Německo snažilo se vydělati ze zabraných území každý cent, který mohlo získati.

Vezmeme-li ale v úvahu prospěch vydání válečného, uznáme, že tyto kontribuce a rekvisice, ať za jakékoliv násilně byly vymáhány, padají málo na váhu a vyvstává tu otázka, jestli po zakončení války vítězné mocnosti nebudou schopny ponékud zlepšiti svoje finance uložením velké válečné náhrady poraženým.

Válečné náhrady jsou tak staré jako válka. Již řečtí dobyvatelé nutili pokořené národnosti k vydání všech peněz, otroků a jiných cenných věcí. Scipio získal válečnou náhradu od Karthaginců, Pompej od Syranů a Julius Caesar od Galů. Feudální válčení ve středověku pravidelně zabíralo a zmocňovalo se celých území, ale system válečných náhrad obnoven byl opětně v moderní době.

Napoleonské války zakončeny byly na různých základnách. Vypořádání válečnými náhradami nebylo by bylo uspokojivým, každé evropské zemi jednalo se o zvláštní životní zájmy. Mapa Evropy podlehla velkým změnám, obyvatelé byly znovu dosazeny a provedena celá řada jiných změn. Vedle toho v tomto zápasu nejednalo se vlastně o konflikt národností. V poslední době velkým národnostem jako Anglii, Rusku, Prusku a Rakousku nejednalo se o francouzský lid, nýbrž o Napoleona. Vítězství nad Korsikánem sotva opravňovalo je k požadavku náhrady na francouzském lidu, z kterého vycerpaná Francie byla schopna ji platiti. Napoleon sám nemohl sám by platil a co mohlo býti od něho požadováno, bylo zaručení, že nepokusí se pozvíšiti znova evropský mír. Toho bylo docíleno tím, že uvězněn byl na ostrově sv. Heleny.

Doktrina o válečné náhradě líbila se zvláště Němcům a této v posledních sto letech již používali v praksi. V roce 1866, kdy Prusko zvedlo válku proti Rakousku za účelem vytlačení jejího existujícího německé federace a získání pro sebe dominance v německy mluvícím světě, několik menších států vrhlo svoje kostky se šťastnou stranou a mohly očekávati trest od Pruska. Některé byly nuceny vzdáti se území. Některé byly nuceny se připojiti se bezpodmínečně k nové pruské federaci. Hannover, připojené Prusku, byla odměněna, ne-li za to, že s Rakouskem byla poražena.

Nejpozoruhodnější válečnou náhradou je ale ona, kterou Prusko přiklepnulo Francii po válce v r. 1871.

Francouzsko-pruská válka byla tragedií. Byla vedena panovníky a diplomaty dvěma národnostmi, které nepotřebovaly po konfliktu. Byl to rozhodný zápas velmi rozvinutý. Žádný zápas neprovázel stav, jenž byl přítomnou přítomné světové války. Francie nebyla pro válku připravena. Její panovník, Napoleon Třetí, byl slabochem. Armáda byla početná, ale byla špatně vedena a nedostatečně zásobena. Nikdo nemel za to, že nepřítel vpadne do Francie. Francouzští důstojníci měli mapy Německa, ale neměli mapy své vlastní země.

Od samotného počátku znatek panoval na francouzské straně a vítězství dokonale vypracovaného pruského válečného stroje byl osudovým. Důsledkem tohoto nepoměru bylo zaplavení Francie velká porážka francouzských vojsk u Sedanu, obklíčení velké francouzské armády v Metách a obležení a zmocnění se Paříže. Zatímco tato válka zavinila tak vysoká ve Francii, v paláci Versailleském jmenován byl vítězný Vilém První za císaře německého.

Válka netrvala ani celých sedm měsíců a zanechala Francii v zoufalém postavení. Půl miliardy nebylo ztraceno a kapitál o čtyřech bilionech dollarů zmizel. Celá severní část země, šestadvacet departementů z třiasedmdesáti nalézala se v moci vítěze. Francie poklesla na moc čtvrté třídy. Při uzavírání míru Bismarck plně využitkoval tohoto zoufalého postavení Francie. Francie prohlásila válku a jako útočníka měla nésti její břemeno. Francie byla poražena a nalézala se v tomto světě jediný náhradu jen za velké škody, které Němci způsobili v zabraných územích. To je náhrada v zcela jiném smyslu a není namířena na ožebračení jednoho na úkor druhého národa.

Německo ale nepochybně počítalo na to, že bude se opakovati zkušenost z roku 1871. Počítalo, že válka bude krátkou, skončí plným vítězstvím německým a že Německo získá tak velké válečné náhrady, aby i tuto válku mohlo prohlásiti za dobrý obchod. Finanční stav centrálních mocností není skvělý. Německo ze všech jejich skvělý. Německo ze všech spojenců, bylo finančně nejsilnější. Rakousko nebylo na tom skvěle. Bulharsko bylo finančně vyčerpáno balkánskou kou na mužině.

Nedostaneli se Německu válečné náhrady, bude nuceno zdaniti značně svůj lid. To je příčina, proč vojenská strana v Německu dosud činí si naděje na velkou válečnou náhradu v případě vítězství. Německý lid na druhé straně ale vidí, že tato tužba po válečné náhradě je jednou z hlavních překážek míru a usty parlamentu se proti myslence o peněžité náhradě vyslovit v naději, že tímto způsobem bude možno dříve spíše zakončení války, která německý národ vyčerpává.

Spojenci, jak svrchu již pověděno, nemluví o válečných náhradách. Připomeňte vojákům nebezpečí, v jakém Rusko se nalézá. Činíte co nejlepšího můžete, abyste vojáky přimět k postupu a jestliže žádný nebude vás následovati ...."

"Pak," volal úplně přesvědčený důstojník, "půjdu sám!"

Kerenský objal statečného důstojníka a políbil jej.

VÝCVIK REKRUTŮ V SKUTEČNÉ VOJÁKY.

Photos by American Press Association.

Vojenský výcvik činí právě zázraky z rekruty. V krátké době rekruti vycvičení jsou v dobré vojáky. Na obrázku hořejším spatřujeme rekruty, jak přicházejí do cvičebních stanic, a na obrázku dolejším tytéž muže po dvoudenním vojenském cvičení.

ARMÁDNÍ A NÁMOŘNÍ VZDUCHOPLAVECKÁ RADA.

Photos by American Press Association.

Na obrázku našem spatřujeme členy armádní a námořní vzduchoplavecké rady Spojených Států, která má na starosti budování aeroplánů a vzducholodí. K disposici této rady bylo dáno $640,000,000.

VLIV KERENSKÉHO NA RUSKÉ ARMÁDY.

Ruskému premiéru, Kerenskému, připadl těžký úkol — obnoviti kázeň v ruských armádách. Celé Rusko je přesvědčeno, že se mu to podaří. Svět se diví, jak mladý tento nemocný člověk dovede vyvinouti silný vliv na ruské bojovníky. Kerenskému podařilo se přiměti část ruských vojsk, a'la by zahájila ofensivu, ve chvíli, kdy jevily se obavy, že toto vojsko složí zbraně. Když pak došlo ku katastrofě v Haliči, Rusko opětně obrátilo se na tohoto energického muže, aby provedl nový zázrak. Jakým způsobem Kerenský získává vliv nad ruskými vojáky? Částečnou odpověď na to je líčení petrohradského korrespondenta časopisu London Telegraph.

Korrespondent tento vypravuje o návštěvě Kerenského v zákopech v distriktu u Rigy. Zde vstoupil do zákopů, jež nalézaly se jenom několik set mil od německých linií. V době, kdy nabízal se na této části fronty, přišel k němu důstojník, aby mu sdělil obavy svých druhů, že po zahájení ofensivy nebude možno počítati na rychlé přijetí reserv, což mohlo by býti osudným. Na to Kerenský odpověděl, že hrstka revolucionářů pustila se v zápas se starým režimem, aniž by počítala na příchod reserv. "Šli jsme do boje, a což bychom hleděli na zad a byli jsme připraveni zemříti, kdyby bylo třeba. Jestliže svoboda a revoluce je vám drahou, musíte postupovati, i sami, a jestliže musíte zemříti, jděte a zemřete."

Na jiné části fronty rozmlouval Kerenský s vojáky, kteří kladli mu otázky. Jeden z vojáků se ptal, je-li nutno postupovati proti Německu za účelem zajištění nové ruské svobody. Na to Kerenský odpověděl, že otázku postupu rozhoduje hlavní velitel. Voják na to odpověděl: "Jestliže provedeme útok, zahynememe, a ani svoboda a půda nemá žádného užitku pro mrtvého. A z toho důvodu vláda měla by uzavříti mír co možno nejdříve." Voják chtěl pokračovati v řeči podobným způsobem, ale Kerenský jej přerušil a prohlásil:

"Svoboda neznamená, že každý člověk může konati to, co se mu líbí. Nejlepší lidé Ruska nezemřeli v zákopech a ve vyhnanství, aby poskytli příležitost prvnímu zbabělci stavěti svoje osobní zájmy nad zájmy národa. Skutečný revolucionář nemyslí na svoje výhody a bezpečnost. Pro nějakou větším štěstím je podmanit pro více společnou, ale ten, kdo třese se o vlastní kůži, není hodným svobody."

"Plukovníku," obrátil se Kerenský k velitelu důstojníku, "v zítřejším rozkaze oznamte, že tento vojak vyloučen je z armády. Může jíti domů, ale budiž každému uvedeno ve známost, že je zbabělcem, který odepřel zchrániti Rusko." Plukovník po tě zmínil se že pět anebo šest jiných vojáků je podobného náhledu v jeho pluku a že by měli býti poslán také domů.

"Ne, pro přítomnou dobu nebudeme chtíti přijímati," Kerenský. "Ve kamarádi, ještě nesdělíte mi, kdo tento zbabělec."

"Nikdy," volali vojáci zpět. "Budeme vás podporovati a ochraňovati, bude-li toho třeba." Kerenský pak odpověděl: "Věřím vám."

Jeden důstojník si stěžoval, že podvratná propaganda tak rozšířila se ve vojsku, že není možno přimětí vojáky k postupu. Kerenský odpověděl: "Jestliže jeden nekoná svoji povinnost, neznamená to, že ji nemá konati také dru-

ZLEPŠENÍ DOPRAVNÍCH PROSTŘEDKŮ V RUSKU.

Není o tom pochybnosti, že jedním z hlavních nevýhod ruských armád, bojujících proti teutonským spojencům, je nedostatek dopravních prostředků. Stejně i obyvatelstvo velkých měst ruských je postiženo tímto nedostatkem, neboť není možno dováželi potraviny do velkých středisek z kraju, kde jich je hojnost. Stará ruská vláda zanedbávala znamenou měrou tuto životní potřebu Ruska a teprve před válkou měla v úmyslu zbudovati několik nových linií. Válka tento záměr překazila.

Uzavření Dardanel a neutralita skandinávských zemí od zahájení války učinila tento transportační problém značně obtížným. S ohledem na obrovitost ruského území ruská říše měla by míti aspoň tolik železnic jako Spojené Státy. Rusko ale náleží se daleko pozadu za námi. V jednom roku 1913 ruské železnice měly 43,125 mil tratí, z nichž 6,875 mil nalézalo se v Asii. Nepočítajíce finské železnice a východočínskou odbočku a dráhy asijské, vidíme, že v samotném evropském Rusku nalézalo se 36,250 mil železnic oproti 250,000 mil ve Spojených Státech.

Kdyby ruské železnice měly býti přivedeny na poměr k Americe, bylo by nutno zbudovati dalších 213,750 mil tratí. Náklad na jedním míli je asi $80,000. Takové rozšíření železnic vyžádalo by si tudíž nákladu okolo $17,100,000,000.

Od roku 1912 je možno pozorovati snahy za účelem nápravy těchto poměrů. Před zahájením války vláda měla v záměru zbudovati 20,000 mil nových železnic. Z toho 3,750 mil mělo býti zbudováno ročně nákladem $75,000,000. Během roku 1912 a v prvních šesti měsících roku 1913 celkem 2,812 mil nových železnic bylo zbudováno a byly v proudu plány zbudovati poboční linie v mnohých místech. Vedle toho třináct společností bylo utvořeno, které zamýšely zbudovati 3,187 mil železnic nákladem $47,250,000 a existující společnosti pak získaly dovolení od vlády, aby zbudovaly dalších 2,500 mil železnic nákladem $37,000,000. Na těchto nových 8,499 mil železnic mělo býti vynaloženo $85,550,000.

Nepochybně i v průběhu války byla by provedena stavba těchto železnic, nebýti domněnky, že válka bude krátká. Nedostatek dopravních prostředků byl příčinou mnohých nezdarů ruských armád v přítomné válce. Rychlá mobilisace vojska ukázala se nemožností a stejně i doprava střeliva na frontu narážela na četné potíže. Kdyby nebylo trans-sibiřské dráhy Rusko stalo by se bylo snadno kořistí Němců. Tato velká železnice, zbudovaná v roce 1891, měří 4671 mile a stála vlády, nepočítaje v to železniční vybavení, jako lokomotivy a vozy, padesát miliomů dollarů. Dráha tato obstarává spojení s přístavem při Pacifiku Vladivostokem. To měla v přítomné válce velkou cenu, ježto blokáda znemožnila používání arktických přístavů.

Nová ruská vláda uložila železniční komisi, aby vypracovala plány na zbudování nových železnic a není pochybnosti o tom, že s prací tento započne se hned, jak poměry v Rusku se aspoň poněkud uklidní. A nejenom železnicím, ale i ruským přístavům je dlužno věnovati co největší pozornost. — Přístav ve Vladivostoku byl zlepšen značnou měrou již v průběhu této války. Další zlepšování pak jsou zamýšlena.

Spolupráce amerických železničních odborníků v této věci bude hráti vynikající roli. Nepochybně Amerika finančně pomůže k rozluštění těžkého problému zlepšení dopravních prostředků velké ruské říše.